

O VIZITĂ LUI GIOVANNI PAPINI

Maria FĂRĂMĂ

anul I, Facultatea de Litere,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Eram într-o vizită în Italia. Și după ce am văzut tot ce se putea de vizitat, m-am plictisit teribil. De aceea m-am gândit să-i fac o vizită lui Giovanni Papini. Am ajuns la el, dar cum era ocupat, m-a rugat să-l aștept. Ca să nu mă plictisesc, am răsfoit câteva cărți de pe masa din fața mea și am găsit întâmplător *Gog*, ultimul său manuscris. Am început să-l citesc.

În primele pagini am făcut cunoștință cu Gog, un milionar nebulos și extravagant, cinic, semisălbatic, șmecher, imprezizibil, înzestrat cu o curiozitate diabolică și cu o inteligență instinctivă, care-l ajutase în jaful legal al miliardelor și care era în căutare de rarități și voluptăți de tot felul, pentru a-și satisface cele mai neverosimile pofte, capriciile cele mai infame și mai fantastice. Am mai aflat că detestă oamenii, însă îi „procură” uneori pentru a-i ține de urât și a-i anima viața plictisitoare, chiar dacă majoritatea dintre ei nu sunt decât niște șarlatani în goană după bani, invocând tot felul de teorii grandioase, utopice, de planuri pretențioase și nobile.

Cred că Papini e un scriitor extraordinar datorită umorului cuceritor și ironiei subtile prin care își prezintă convingerile și ideile. În povestirile sale, aparent grotești, se sesizează un spirit rafinat, capabil de reflecție și analiză profundă în concordanță cu tendințele vremii. Uneori

OMUL MODERN, CU TOATĂ ÎNGÂMFAREA LUI, GÂNDEȘTE CA UN GULLIVER ȘI NU BAGĂ DE SEAMĂ CĂ TRĂIEȘTE CA UN LILIPUTAN.

acestea iau calea exagerării, însă tocmai această deformare accentuează maladiile secrete și spirituale de care suferă civilizația actuală, or, cartea se vrea o satiră adresată umanității. Paradoxal, viabilă și în secolul al XXI-lea, nu doar în epoca în care a trăit autorul.

Nu risc să afirm că Papini este asemenea Enciclopediei britanice, expunând un conglomerat de idei, concepții, păreri, probleme filosofice, științifice, literare, morale, etice, religioase, istorice. E un itinerar consistent prin secole, cultură, societate, civilizație.

Mai cred că Papini e un scriitor de calibrul, pentru că

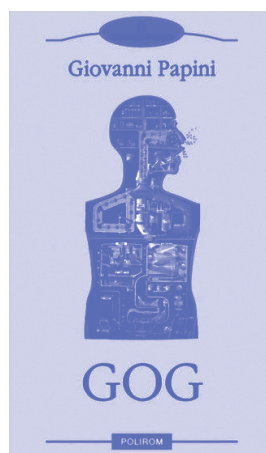
personajul creat – Gog – e atât de convingător, încât m-am lăsat păcălită de el. De obicei, eu însămi manevrez lectura după bunul meu plac, însă de data aceasta m-am lăsat condusă de toate ciudățeniile sale, iar a nu fi ghicit intențiile autorului reprezintă pentru mine o probă în sine a valorii cărții.

Gog e o carte provocatoare. Obişnuiți cu idei bătute în cuie și de foarte multe ori neverificate și false, îndoctrinați de stereotipuri, îmblânziți de morală, de „așa se cuvine, așa e politicos”, opera vine în contradicție cu acestea, inversând optica crezurilor și lucrurilor.

Este curajos să blamezi capodoperele literaturii (sic!) și să afirmi că aceasta nu a înregistrat niciun progres. În același timp, veți fi amuzați cum este negat, bunăoară, Swift – *aventurile unui om mediocru care face pe uriașul între pigmei și pe piticul între uriași*, Dostoievski – *un tânăr sărac și înflăcărat care as-*

sinează o bătrână și apoi, imbecilul, nici măcar nu știe să se bucure de prada sa și sfârșește prin a se preda în mâinile poliției, și veți pune la bătaie calitățile voastre de subtil cititor.

Sunt captivante vizitele lui Gog la Gandhi, care-i explică subtilitățile culturii și gândirii indiene în raport cu cea occidentală și în ce măsură europenismul s-a impregnat în India și i-a schimbat concepția inițială despre viață, indienii fiind contemplativi, metafizici și resemnați; la Edison, unde nimeni nu s-ar fi așteptat ca acesta să nege vehement progresul științific, făcând haz de entuziasmul omului în fața vitezei, considerând mișcarea aeroplanelor ridicolă în raport cu viteza luminii. De altfel, evoluția omului este dezaprobată și desconsiderată în mai multe povestiri, accentuând neputința omului în fața naturii: *operele noastre sunt creații de furnici și de cârțițe. Omul modern, cu toată îngâmfarea lui, gândește*

ca un Gulliver și nu bagă de seamă că trăiește ca un liliputan și faptul că am lăsat natura aproape așa cum am găsit-o, cu toate asimetriile, neregularitățile sale și abia atunci când vom inventa mașini care ne vor elibera de suferințe precum moartea, vom putea afirma că am evoluat. Despre intelectuali afirmă că nu sunt decât niște vrăjitori evoluți, mai prudenți și mai clarvăzători.

În *Istoria de-a-ndoaselea* mai că te lași convins că istoria va deveni o adevărată știință atunci când o vom studia începând cu evenimentele cele mai recente și sfârșind cu cele mai vechi. De exemplu, *ultimul război european e un punct de plecare indispensabil pentru a reconstitui formarea monarhiilor în secolele XV și XVI*.

În una din ciudatele sale călătorii, Gog îl va întâlni pe un oarecare R. Tahom, care combate energic raționalismul și inteligența, deoarece el crede că acestea conduc spre îndoială, scepticism, nihilism și vrea să înființeze catedra de „filomanie” – dragostea de nebunie, care va putea să-i conducă pe oameni spre siguranță și lumină.

La fel de intrigantă este analogia psihanalizei lui Freud cu literatura, îndeosebi cu romantismul, naturalismul și simbolismul, susținând că psihanaliza e transpunerea unei vocații literare în domeniul științific al psihologiei și al patologiei și că nu are, de fapt, *nimic din rigiditatea pedantă și tehnică a adevăratului savant*.

Dacă acum atribuim măștilor statutul de camuflare, le considerăm un instrument al ipocriei; ei bine, Gog vă va demonstra avantajele acestora, încât veți fi tentați să vă revizuiți părerile.

Alte excentricități surprinzătoare ori absurde sunt colecțiile de inimi, de celebrități, printre care se va găsi și *falsul Socrate, un cerșetor analfabet cules de prin București*, de uriași, de orbi ca un remediu împotriva fricii; ideea construirii unor orașe suspendate, sau multicolore, sau orașul-cimitir; peleinaje în orașe ruinate și moarte; paradoxul: *toată civilizația este încredințată materiei celei mai fragile care există: „hârtia”*; inițierea unei afaceri îndrăznețe precum industria poeziei și multe alte ciudățenii.

Nu știu ce oră era când am terminat cartea. Cred că era destul de târziu. O servitoare m-a anunțat că extravagantul Papini e obosit și că nu are chef să vadă pe cineva, dar îmi va trimite o telegramă, prin care mă va anunța când va nevoie să mă primească. Nu am obiectat. Nu ai des ocazia să întâlnești un tip ca Papini. Până la urmă, orice experiență are rostul ei, îndeosebi una literară.

Pejac: SCARA

BRÂNCUȘI FĂCEA SENZAȚIE ACUM 100 DE ANI LA NEW YORK

În data de 12 martie 1914, prima expoziție personală a lui Constantin Brâncuși pe pământ american făcea senzație.

La Expoziția de la Galeria Armory au fost expuse cinci lucrări: *Capul, Domnișoara Pogany II, Cap de copil, Muza adormită II și Peștele*, care au atras atenția publicului, a colecționarilor și a criticilor de artă prin eleganța și rafinamentul formelor avangardiste.

Doar câteva luni mai târziu, în martie 1914, Brâncuși deschidea prima expoziție la *Photo Secession Gallery* din New York, care i-a adus imediat celebritatea în Statele Unite, și colecționarul John Quinn i-a cumpărat mai multe sculpturi, asigurându-i astfel o existență materială prielnică creației artistice.

Brâncuși era numit *poetul formelor cioplite*.

Lucrările lui Brâncuși se vând acum în licitații la prețuri exorbitante: în 2005 o lucrare, *Pasărea în spațiu*, s-a vândut cu 27,5 milioane, pentru *Madame L.R.* s-a obținut în 2009 suma de 37,2 milioane de dolari, în 2011 *Primul strigăt* s-a vândut cu 14,9 milioane de dolari, iar în mai 2012 sculptura *Prometeu*, care a avut ca preț de pornire 4,75 milioane de dolari, a urcat foarte repede până la suma de 12,6 milioane de dolari la o licitație organizată la New York.

Sursa: STIRI.TVR.RO

Seleție și adaptare: Daniela NAGARĂ